

Ann. XVI.

ROMAE, Mense Augusto MCMXIII

Num. VIII.

VOX VRBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Semel in mense prodit

CONDIDIT ARISTIDES LEONORI EQVES

POSSIDET ATQUE ADMINISTRAT SOCIETAS EDITRIX ROMANA

Pretium annuae subnotationis, est:

In Italia: Libellarum **6**

ubique extra Italiam: Lib. **9** (Doll. **1,80**; Sch. **7**; M. **7**; Rubl. **4**; Coron. **9**)

ANTE SOLVENDUM ET RECTO TRAMITE MITTENDUM

AD SOCIETATEM EDITRICEM ROMANAM

ROMA — Via del Tritone, 46 — ROMA

SUBNOTATIO EXTRA ITALIAM FIERI POTEST:

IN RUSSIA

apud

Gebethner et Wolf

Varsoviae Polonorum

Rakowskie Przedmiescie, 15

apud

„Kronika Rodzinna..

Varsoviae Polonorum

Krakowskie Przedmiescie, 6

IN ANGLIA

apud

Burns and Oates

London W.

38, Orchard Street.

IN CANADA

apud

Libraire Granger Frères

Montreal

1699, Rue Notre-Dame

APUD
SOCIETATEM EDITRICEM ROMANAM

ROMA - Via del Tritone, 46 - ROMA

excerpta ex Commentario VOX URBIS veneunt, quae sequuntur:

ARRAE GORGONIAE

== MILESIA FABULA ==

JOACHIM ANTONELLI COSTAGGINI

VEN. LIBELL. 0.60

EUPLIUS

ACTIO DRAMATICA ==

== **JOANNIS**

B. FRANCESIA ==

LATINIS VERSIBUS CONSCRIPTA

ET IN TRES ACTUS DISTRIBUTA

== **EDITIO ALTERA** ==

VEN. LIBELL. 1.00

SATURIO

COMOEDIA ==

== **JOANNIS**

B. FRANCESIA ==

VERSIBUS SENARIIS CONSCRIPTA

ET IN TRES ACTUS DISTRIBUTA

== **EDITIO ALTERA** ==

VEN. LIBELL. 1.00

QUAELIBET OPERA EDENDA SUSCIPIUNTUR

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Rerum index:

Chiliasmus, Millenismus, Millenarismus.

Selecta ex bibliothecis et archivis. De utilitate ac praestantia litterarum humaniorum adversus quosdam eorum vituperatores.

Horae subsecutae. Ad invoces Beneventanos, qui litterarum studiiis haec confectis, ex lyceis dimittendi sunt, carmen.

De Iustis XII P. M. Commentarius.

De Gregorio Benedicti Patris legiferi ad Montem Cassinum splendide arte culta super decorata.

Praefatio ad Adagia. Stylum vertere. — Omne tunc punctum.

De Historia. De exitu certaminis poetici Hecustiani aa. MCMXII.

De Constitutione Apostolica de novo ad Lateranum Sembario.

CHILIASMUS, MILLENISMUS, MILLENARISMUS,

Circa veritates eschatologicas, idest de ultimis horis, vel de Novissimis, primis Ecclesiae saeculis, non leves surrexerunt errores.

Quidam ex iudaica religione ad Christianismum conversi, ac propterea Iudaeo-christiani appellati, antiquae Legi semel addicti amore, in Montanismum atque Chiliasmum prolepsi sunt. Ab Iudaeorum fabulis atque a gentis iudaicae conceptionibus sine dubio originem ducit error, qui triplici donatur nomine, idest « Chiliasmus, Millenismus, Millenarismus », quique saeculis secundo et tertio inter aliquos ex Christianis diffusus fuit. Ista credentes, ut S. Augustinus, (1) « Chiliasmus appellant graeco vocabulo, quos verbum e verbo exprimentes, nos possumus Numeros nuncupare ». Chiliasmus error, qui saeculo quarto non supervixit, a protestantibus quibusdam saeculo XVIII, immo et a catholico theologo Schneider (1848) in forma tamen mitigata, iterum eductus fuit.

Quidnam igitur est, quid Millenarismus docuerit, quoniam occasiones originis illius, quinam fautores, quoniam repugnantiae eiusdem cum Ecclesiae doctrinis.

Chiliasmus idem sonat ac « Regnum Christi mille annorum in terra ». Videlicet: « Filius hominis gloriosus in terram descendere debet, atque cum iustis in civitate nova Ierusalem per mille annos regnare. Post regnum huiusmodi, generalis resurrectio, iudicium et laetitia omnium rerum, necnon aeterna bonorum felicitas laetitia habebunt; ita ut retributio, quae statim post mortem datur, ad tempus sit, et nonnulli post finale iudicium fiat definitiva ».

Duplex fuit Millenarismi forma, altera subtilis et elegans altera crassa. In forma Millenarismi mitigata et subtili gaudia sensibilia excluduntur; in forma vero

deque aliis institutis in Urbe pro romana Italiaque etiam. Ex Sacris Congregationibus Romanis sententiae novissimae selectae. Ex Congregatione Consistoriali. — Ex Congregatione S. Officii. — Ex Congregatione Rituum. — Ex Pontificia Commissione de Re Biblica.

Statuta Vaticana. Quamvis. admissiones. — Pontificiae electiones. Annus. Balkanicum novum discrimen. — Ex ultimo Oriente. Publiis per orbem cunctis legibus servanda.

Per orbem.

Assignamus.

Appendix: Ad Romanum.

Millenarismi crassa, gaudia sensibilia spiritualibus iunguntur. (1)

In origine Millenarismi assignanda, praeter scripta apocrypha, ad Iudaeorum ideas et fabulas, atque ad non rectam interpretationem nonnullorum verborum Apocalypsis S. Ioannis recurrendum est. Iudaei aliquidem, regnum Iesu Christi temporale per mille annos duraturum expectabant; quia vero Iesus Christus expectationem huiusmodi suo primo adventu non adimpleverat, ideo quidam inter Christianos existimaverunt Christum secundo novoque adventu expectationem illam esse adimpleturum. Praeterea, in sensum Millenarismi a quibusdam christianis fuerunt intellecta verba S. Ioannis (Apoc. II, 5, 7): « Haec est resurrectio prima. Beatus est sanctus, qui habet partem in resurrectione prima; in his secunda mors non habet potestatem; sed erunt sacerdotes Dei et Christi, et regnabunt cum illo mille annis. Et cum consummati fuerint mille anni, solvetur satanas de carcere suo ».

Eusebius refert (2) verba Caeli Cerinthum de Millenarismo errore accusantis. Verba eius haec sunt: « Post resurrectionem regnum Christi in terris futurum, ac rursus homines Hierosolymis degentes cupiditatibus et voluptati obnoxios fore ». Cerinthus propterea defensor Millenarismi et quidem crassi fuit. Tertullianus etiam Millenarismi errorem admisit, et in eiusdem favore, Ezechielis Ioannisque auctoritatem invocavit: « Confitemur in terra, - inquit ipse, (3) - nobis regnum promissum; sed ante caelum sed alio statu, utpote post resurrectionem in mille annos, in civitate divini operis Ierusalem caelo delatam. Hanc et Ezechiel novit (XLVIII), et Apostolus Ioannes vidit - (Apoc. XII) ».

A paucis inter Millenarismi defensores, S. Iustinus et S. Irenaeus adnumerantur. Primus, quia de partiali

(1) Cf. Tixeront, *Histoire des dogmes*, I. Les Hébreux du 2e siècle, §. 8.

(2) *Hist. Eccl.*, I. 3, c. 28.

(3) *Adv. Marcionem*, I. 2, c. 24.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Usus latini sermonis per orbem universum tuetur ac fovet

Illeque, latine omnino exarata, scripta edil, quae populos omnes aliquo modo attingant, a publica re ad bonas artes, a litteris ad historias, a philosophia ad sociales quaestiones, a nuntiis et significationibus ad simplices et facili stylo expressas descriptiones, narratiunculas, dramaticas actiones; ab antiquis scientia ad dialogos vilae argumenta maxime communia tractantes, unde colloquia latine inire atque alere detur; a doctorum virorum scriptis nondum vulgaris aut parum cognitis ad primas adolescentum exercitationes, quae incitamentum veluti in palaestra eorum conatibus conferant; a Pontificiis denique documentis praecipuis ad iuris regulas in S. Congregationibus inductas; haec omnia ut quisque vel ex dissitis regionibus, aut cultu, doctrina, animi proclivitate, artibus alter ab altero difformis per commentarium eundem explere desideria sua possit.

PRETIUM ANNUAE SUBNOTATIONIS EST:

In Italia libellarum 6;

ubique extra Italiam lib. 9 (Doll. 1,80; Sch. 7; M. 7; Rubl. 4; Coron. 9)

unde solvendum et recto tramite mittendum ad Societatem Editricem Romanam

ROMA — VIA DEL TRITONE, 46 — ROMA

QUAE COMMENTARIUM POSSIDET NUNC ATQUE ADMINISTRAT.

PRAEMIA SOCIIS CONSTITUTA IN ANNUM MCMXIII

Pro Sociis singulis, quorum sive carmine sive soluta oratione scripta in Voce Urbis per an. MCMXIII edita fuerint et a doctorum virorum collegio ad id constituto maxime commendata, praemium erit argentei numismatis ex iis, quae Pontificis Maximi iussu quotannis in festo Apostolorum Principis cudi solent, Sacro Purpuratorum Senatui, Romanae Curiae aulicisque pontificiis distribuenda.

Pro Sociis qui libellas octo pretio subnotationis addiderint, delectus erit unius ex tabulis aere mirifice cuspis, magnitudine cm. 118 × 84, gesta Constantini M. Imperatoris referentibus prouti in Vaticanis aedibus Raphaël Sanctius eiusque discipuli penicillo expresserunt. Tabulae reddunt: *Pugnam inter Constantinum et Maxentium; Visum Crucis; Constantini Baptismum; Constantinianam donationem Pontifici factam.* — Si quis omnes cupiat, mittat lib. 52.

Pro Sociis, iisque Sacerdotibus, qui lib. quadraginta quattuor miserint, Vox Urbis gratuito conceditur; ii enim Novum Breviarium Romanum habebunt, iuxta nuperas dispositiones reformatum, charta vere Indica in 16° (15 × 9) ab editrice Pont. domo Desclee et Soc. impressum, splendide ac solide ex pelle vulgo zigrino conglutinatum, foliorum sectione eleganter aurata; quod sane venale prostat lib. 44. — Quin imo simul cum Breviario gratuito etiam a praeclaudata editrice domo « Proprium Dioecesis » cuiusque religabitur, si socius ipse miserit, aut emi iusserit, praemisso, uti par est, « Proprii » eiusdem pretio.

non ad dicendam de rebus gravioribus sententiam; facile in eam opinionem prolabantur, ut ab eis, praeter poeticas quasdam fabulas ad pueriles animos hilarandos compositas, et aliquot levia comendae ac poliendae orationis praecepta, nihil omnino teneri putent. Quid autem magni negotii est, inquit, in puerorum consensu de eiusmodi figmentis commemorare, ac modo de Theano, modo de Troiano bello, modo de Ulixis, aut Aeneae erroribus, molli, et ad inanem oblectationem composito sermonis genere disserere; identidemque velut quibusdam arculis accommodata colorandae orationi pigmenta depromere? Equae autem magna eruditio est ista, quot navibus Graeci ad oppugnandum illum miserant; quot filios habuerit Priamus; Helenam raptae Alexander, ut Homerus, an Helenae simulacrum, a Harpides prodidit? quod emolumentum ex istorum caecis scientia; quod detrimentum ex ignorantia capere potest? Nam ceterarum quidem artium profectum quantum utilitatis afferant, perfacile est ad intelligendum. Sive enim dialecticos species, ab his certa quaedam veri falsique in rebus omnibus cognoscendi abstrahitur: si se, quid cuique consentaneum sit, quod repugnans, quid ex quoque efficiatur; quae sit delendi, quae finiendi, quae argumentandi ratio, tenet, et alios docere prae se ferunt. Quid physici? qui naturae principia causasque tractant, qui, quomodo quidque gignatur, quoque modo intereat, edisserunt; qui aetherum, fulminum, tempestatumque causas; qui corporum caelestium magnitudines, intervalla, cursus, progressiones, institutiones; qui animi naturam, qui rationem, sensum; qui animantium omnium ortus, victus, figuras; qui corporum, qui omnium ferme rerum, quae gignuntur et mori, naturae ita persequuntur, nulla ut pars ab eis cedere, mari, terra, ut poetas loquuntur, praetermissa sit; has cum tractant, mediocriter ne reipublicae prosint? Ita si ad eos te convertas, qui eam susceperunt philosophiae partem, in qua de rebus expectandis fugiendisque discribitur; si vero sunt, quorum industrias nulla praemia poterunt praemia satis ampla reperiri. Quibus enim videmus? Qui hoc primum docent, qui sit finis, qui extremum, quid ultimum bonorum omnium; quod inchoari, quo omnes actiones, omnes cogitationes, omnia consilia referri oporteat; quot sint virtutum, quotque vitiorum genera; quibusque modis illas assequi, ab his declinare possimus; quo modo exsultanti, iactantique se et detrahenti rationis imperium, frenos iniicere oportet cupiditati; tum quo modo quisque se in re familiari gubernanda gerere debeat; postremo quo nihil pulchrius, nihil praeclarius, nihil denique divinius, non velle quidem conceptis optari potest, quibus moribus, institutis, legibus temperandae sint civitates; quibus illis modis fundari atque institui, quibus augeri, atque amplificari; quibus denique copiosissimae, locupletissimae, uno verbo, beatissimae effici possint. O res praeclaras, et ardentissimo studio, summaque corporis atque animi contentione dignissimas! O vitae philosophia gubernatrix! O virtutum omnium parens, vitiorum omnium expulatrix! Tuum est falsarum opinionum temeritatem dissipare, tuum est omnem inanitatem et errorem amputare ac circumcidere; tuum est vitiorum fibras

evellere, stirpes elidere, semina extinguere. Merito divinus Plato nihil te praestantius hominum generi a Diis immortalibus dari potuisse dicebat. Eant nunc isti verborum magistri, fabularum interpretes, nugarum architecti, perfricent frontem, si quam habent, et se ulla ex parte cum philosophiae doctoribus conferendos esse praedicent. Qui si aliquid forte paulo abstrusius loquendi genus, aut aliquam voculam non ita pervulgatam, aut quamplam paulo reconditiorem fabulam reperire potuerunt, dignos se insaurata status putant, nonnunquam etiam de eiusmodi tricis ita inter se digladiantur, ut pro aris et focis certamen suscipisse videantur. Haec fere est eorum, qui studia laboresque nostros deprimere conantur, oratio; qui quod philosophiam laudant, libentibus id nobis, atque approbantibus faciunt; nunquam enim cuiquam concedimus, ut eam plus amet, plurisve faciat; quod autem nullum censent studiis atque artibus nostris cum ea esse commercium; in eo quantopere fallantur, facile ex his, quae dicturus sum, intelligetur. Nam primum omnium, si hoc ipsis concederemus, nihil aliud nobis quam poeticas fabulas, et exornandae orationis praecepta tradi, non ex eo, tamen efficeretur, quod isti volunt, insanem quandam, et ludicram nostram omnem esse doctrinam; neque alio, quam ad puerorum animos, vana quadam oblectatione demulcendos, referri. Etenim poetarum fabulae, quae isti tantopere exagitant, et fragis expertis otiosorum hominum commentis sunt; immo vero sub eis, velut involacris, atque integumentis, omnis doctrina elegans, omnis ingenio homine digna cognitio, omnis denique sapientiae continentur. Eratosthenem quendam fuisse aiunt, qui poeticam ita contemneret, ut Homerum ineptae loquacitatis magistrum nominaret. At certe Plato, ac Aristoteles, quorum non paulo maior est, quam nescio cuius Eratosthenis, auctoritas, ita saepe repetitis ex eo testimoniis utuntur ad confirmanda ea, quae tradunt, ut eum non tantum studiosissime legisse, sed vix unquam de manibus deponisse videantur. Itaque mirari soleo, cum quidam, qui se philosophos videri cupiunt, et quidem eiusmodi philosophos, ut tamquam Atlante caelum, ita philosophiam supercilio suo niti putent, ita despiciantur ducant poetas, ut eorum scripta adspicere se dignari negent. Qui quidem cuiusmodi philosophi sint, ipsi viderint, cum eos contemnant, quos philosophorum coryphaeus Plato, modo sapientiae patres ac duces, modo doctorum interpretes, modo doctorum filios vocat. Aristoteles autem, cuius isti se germanos esse interpretes gloriantur, non tantum, ut ante dixi, in omnibus scriptis suis identidem poetarum testimoniis utitur, verum etiam libro primo de sapientia, philosophum omnem, fabularum amatorem esse confirmat. Quod igitur Aristoteles esse se aiunt; fortasse verius, sine dubio quidem verisimilius dicerent, si se ab Epicuro esse affirmarent; hunc enim ex omni memoria unum fuisse philosophum accepimus, qui cum omnem elegantiam doctrinae, tum poetarum praecipue scripta contemneret. Quod quidem se negligendis poetis, ex Aristotelis disciplina ac familia censori volunt, in eo, meo quidem iudicio, faciunt et impudenter, et impetite. At enim id mihi hoc tempore propositum non est, ut de poetarum laude dicam; quod si esset, facile os-

resurrectione a Millenarismo edocta videtur loqui dum scribit: (1) «Ego autem et qui recte in omnibus sentiant Christiani, et carnis resurrectionem futuram scimus, et mille annos in urbe Ierosalem aedificata et ornata et amplificata; quemadmodum Ezechiel et Isaias et ceteri prophetae praedixerunt».

Alter, quia in Millenarismi defensionem Isaias et Ezechielis verba adducit videtur dum ait: (2) «Ipse Isaias manifeste annuntiavit tale gaudium in resurrectione iustorum futurum... Hoc idem et Ezechiel... Si autem quidam voluerint allegorizare haec, quae eius locuti sunt; neque de omnibus poterunt consonantes sententiae inveniri». Assertioni huiusmodi contradicunt autem pro quibusdam de iustis, tam S. Irenaeus (3) quam S. Augustinus (4) contra Millenarismi a Christianis receptam non admittit, et qui non admittunt, praestant, ut praestant, vel intant praedictos Patres Millenarismi «formae mitigatae» nobiliorique adhaerere, ut praestant Millenarismus, statum quemdam ideae felicitatis Ecclesiae designabat. (4)

S. Augustinus (5) de Millenarismi errore loquens, scribit: «Eadem nos hoc opinati fuimus aliquando»; et S. Irenaeus (6) Apocalypsis (XX, 4) verba recte interpretatur, ut non ad id tempus, sed ad id modum, quo in fine saeculi res erunt, ut Millenaristae affirmant. Nonne Christus (Ioa. V, 28) ait: «Nolite mirari hoc, quia venit hora in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei?». Et (Ioa. VI, 32): «Omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resurget cum in ultimum die». Nonne Apostolus, bonorum iustorumque resurrectionem describit ad Corinthios II, c. XV, 52): «In momento, in ictu oculi, in novissima tuba: cuncti enim tuba, et mortui resurgent iudicari: et nos immutabimur»? Ex Ezechielis prophetia edocti, animas praemium vel poenam aeternam quibus post mortem tributus definitiva, non immutabimur esse. Contrarium a Millenarismo asseritur. Propter quae omnia, dum Millenarismus rejicimus, verba S. Hieronymi praesentia habemus: «Quae qui crediderint, nulla quoque annorum fabulae, et terrenum imperium Iudaico errore accipient, non in illiusmodi Apocalypsin Iohannis, in superficie litterae modulata Ecclesiae sacramenta contexere». (6)

REGINALDUS FRY O. P.

(1) Dial. cum Tryph. 90, 22.

(2) Dial. Aver. 5, 24-25.

(3) Haeretic. I. c. 8. Iren. Dial. 29, 2. Iren. Adv. Haer. V, 31, 1.

(4) August. De Civitate Dei, II, 8, 174.

(5) De Civitate Dei, II, 2, 1.

(6) De Civitate Dei, I, 2, c. 20, in fine.

SELECTA EX BIBLIOTHECIS ET ARCHIVIS

De utilitate ac praestantia litterarum humaniorum adversus quosdam eorum vituperatores. (1)

Permultos esse intelligo, qui de his litteris, quae humaniores vocantur, eam animo imbibere sententiam, ut earum tractationem leve quidam esse, ac nugatorium existiment, neque aut magnos admodum labores ab iis suscipi, qui eas inventuti tradant, aut eorum magnopere fructuosam esse Reipublicae industriam, in his denique non exquisitam ullam, ac reconditam, sed circumforaneam quandam, haustamque de trivis ac circulis requiri doctrinam putent. A quibus ego quoniam ita dissentio, ut ex omnibus, qui se aliquid docere praestant, horum vel gravissimum munus esse contendam, neque ullos esse, qui aut laborum plus perferant, aut maiores in Republica pariant fructus; doctrinae denique a nullo hominum genere maiorem aut copiam requiri, aut varietatem arbitror, constitui hodieque die, eam mihi ad dicendum materiam sumo, et nobilissimam studiorum partem, quantum id quidem in me positum erit, a contemptu atque intolerabili in eruditorum hominum insolentia vindicare. Et vero quid aut huius temporis, aut omnino meo muneri facere convenientius possum, quam ut, quae mihi studia celebritatis aliquid cum aliis in locis, tum hac ipsa in civitate pepererunt, a quorum ego voluti fontibus ad haec quantulumcumque profluxi hominum famam; his quae vixima oratione mea splendoris ac claritatis afferre aliquid coner? Praesertim cum qui hoc litterarum genus aspernantur, facere nullo modo possint, quia de vestra, patres amplissimi, singulari, spectataque in omnibus rebus, ac pene divina sapientia non nihil eadem superbia detrahant. Sic enim si haec tota res tam levis est, quam isti eam videri volunt, quae vos tandem eam commovit, ut proximo superiore anno, propositis publice libellis, studiosorum hominum animos ad nobilem illam ingenui doctrinaeque contentione excitaretis, atque his, qui vobis in certamine probati essent, honestissimum postea praemium ex serario decerneretis? Quae certe una res ad coercendam istorum temeritatem tantis ponderis habere debebat, ut si habetiores eos natura, stolidioresque finisset, quam ut pervidere harum rerum praestantiam possent, quod tamen vestro, talium virorum iudicio probatum foret, magnum esse aliquid, ac praecclarum suspicerentur. Sed quoniam cum his, qui auctoritate non moventur rationibus, agendum est, adeste animis, mihi brevis et ostendit, quam varia, quamque multiplex eruditio requiratur in his, qui litteras humaniores docent, eademque opera quantos ex eorum navitate atque industria Reipublica percipiat fructus, non sursum modo, sed mentes quoque attentas, quaeso, paulisper adhibere. Atque adeo, ut haec tota controversia melius diiudicaretur, operae pretium est, initio, quoniam sit istorum contemptorum humanitatis oratio, cognoscere. Qui quoniam eos, qui haec litteras tractant, ad nullum fere maioris momenti negotium adhiberi vident, non ad iudicandas lites, non ad agendas causas,

(1) Cfr. num. sup. — Oratio haec habita est Venetiis postulae octob. ann. MDLV.

Ut metum fletum paeris anile
Inicit multis, referens triformem
Vel feram, aut Orcum ingluvie voraci
Nil miserantem...

Hinc iuval, curis oculos, per aras
Ire, lactantes per aperta terras
Cursu et effreno validas novaque
Cogere oires.

Saxa pratorum zephyris agitant,
Efflant rivi laticum sonantes,
Imperat campique Ceres, et istis
Aurea circum.

Illic nam philomela canat
Abdita et caecis variis tenoris
Quam concentus modulatur omnes
Aenula plectri...

Dulce, dum caeli ninio calore
Gancia labuntur, medius dieaque
Saepe aestivus, nemoris sub umbra
Dignus amara.

Dulcius vero renovare curam,
Quaque et hoc anno, studia sacando,
Cuperit quicquid, modeste, gratia
Mente placebit.

Vilnius Plauti numeros saepeque,
Et quibus verbis parantur aures
Subtile placet domini, superba
Fovula capere.

Imaque Lucreti dicunt gradatim
Arta turgida penetrare quondam:
Vilnius parvus atque fuisse
Cognere morum...

Ille nec scripserit laus et profanda
Cuius est curam penitus reforme,
Arduum quinquam, Tacitus palaestra
Vilnius alio.

At quid o Flocci memorem potius
Librum fractum? Quid ocumen ams
Mentis? et proceptis? quid et latamen
Illius artis?

Nonne ditant lapides potius
Sagulum multis novis oculis?
Scripta quam max nunc decet incideret
Edere vulgo?

Nonne picturae similis potius?
Optimum vatem decet et litare
Nonne? scribendi et sapere est origo
Maxima recte?

Verba provisam poterunt libenter
Rem sequi: punctum tulit omne dulce
Utili miscens: rude nil valebit
Ingeniumque...

Multa nam quisquis monet aestimanda
Versus, ut rerum pretiosa gaze,
Unde tu plenis manibus per aevum
Sumere possis...

Mitto nec dulcem Sophoclem, Creontis
Iura qui pinxit populis timenda,
Quique fratrum celebravit aetum
Antigoneum.

Euge: tollantur studiis octustis
Gratae et plausus, animique sensus
Palpitent illis, velut ob figuram
Dulce canentis.

Ite: splendescat, tenebris fugatis,
Iugiter sidus, generosa Samus
O iuventus: et tibi villa donet
Commoda nulla.

Flamma virtutis micet usque luce
Fulgida: pulchri species ocellos
Excitet, sensus gravitate nuda
Villa sperant.

Corda nunc sursum: petere est cacumen
Laude, ut cautes gelidus vider
Alpium fortis pectus et primum
Dapicet olim.

Scande confidens iuga: ridet illic
Praemium meritis procul auge nitat:
En gradum, apertis nubibus gelatque
Perge, amice.

Atque ubi dulcis patriae vocat
Sors amorem et laus per aras
Iteas stridet, gladio coramque
Fortiter una...

Nonne pugnantem Lilych areis
Gloriae seris caput laud caducis
Vincunt? Jam super auge non
Aethera surgunt?

At procul spectis memoranda signa
Iteas terrae, ubi quae alimentum
Dulce largita est gremioque fuit
Mater ut alina.

Hic enim actatis monumenta praecae
Atque honor, rerum seriesque fulget
Longa clararum: micat inde fastus
Urbis coctae.

falsis praedicatorum erroribus eos prohibere, et diuturnam doloris acerbicatem, quantum in se esset, Patri lenire. Idque sapientissime obsequitur modo Epistolis suo nomine ad populum datis, modo omnium quoque Provinciae Episcoporum officio. « Quis ipso, aiebant, rectius, quis aptius hoc poterit munere fungi, ad haec maiore fruitur auctoritate vel apud novos rerum arbitros, dum Galli, sub ductu imperatoris Napoleonis III, et Sabalpini, ductore suo rege Victorio Emanuele II, graviter adversus Austriacos in Insubria praeliantur? »

Ephesos in religionis spem succrescentes, legibus datis, apertisque novis gymnasiis, auctis ministeriis, maiore disciplina instituere alacer studuit. Quo melius voti compos esset, in iis pietatem erga Virginem Matrem impense fovit, et verbis atque exemplo impigre ad hanc promovendam populos excoluit. Uno verbo, per omnes temporum vices, veteris disciplinae atque optimorum studiorum sospitator adparuit.

Aedes pontificales novo cultu exornavit, se tamen almodum spectans, ut ad puerorum Collegium facillius ipse accederet, et portas, qua posset pro arbitrio in Seminarium introgredi, aperuit. Illuc se se, dato tempore, conferebat, et laetus inter patres vivebatur, quo se modo haberent peramanter postulabat, eorumque studia curiosius curabat. Quodam die, absente hinc schola magistro, ipse ultro illuc adit, et, ac quid esset discipulis detrimenti, pro re nata, admirationibus, laudibus eruditione, locum ex oratione Ciceronis ecclesiasticam tradidit atque interpretatus est; dum alumnus, laeti sunt, quid potius laudibus extollerent, doctoris sapientiam an patris dulcedinem.

Se quoque sacrorum administratos, quibus excelsi spiritus ac doctrina praefuerat, ad exemplar vitae suae optime in se animatos fingit. Qui coniunctissimi cum ipso vivebant in Dei amore et religionis studio, omnesque parentem dulcissimum intuebantur.

Natq. pectoris amore, ipse excellentes aliquo genere sacerdotes carminibus laudare, item ex sacris virgibus quosdam etiamque catholice conservat.

Inter eos vixit princeps vel ingenio vel erga Patrem pietate, commemorandas est Ieronias Brunellus, postmodum litterarum magister idemque poeta suavisque. Et saepe carminibus dicavit Noster, quae identidem laudibus in italicum sermonem eleganter reddebat. Prae ceteris paucula memorabo, quibus et Parentis amorem praece poteris filii benevolentiam, qui gratulandum efficacissimas ei litteras dedit:

Dum sumus Adriacis, Cuncti sub sidere, in undis

Mare, curatque multos et cura freti,

Me solvere debet, et pignus mitis amoris,

Vota, adfert Ioachim quae mihi sacra dies.

Quae est par dono, dulci iucunda Potae,

Quae, Brunelli, animo gratia digna tuo?

Carmina carminibus, votis et vota rependam.

Te bonus incolumem sospitet usque Deus.

Antequam vero ad maiora accedo, aliud carminum specimen hoc loco proponendum optime putaverim. Et nobis se se primus offert sacerdos antiquae pietatis et continentiae, nomine Nicolaus Pompilius, qui erat recti tenax, ad consilia prudens, et Curionis munere apud Prunetenses diu integreque fuerat functus. Quo facto canonicus maximi Perusini templi conclamatus est, sacroque Seminario regundo praeficitur. In eius honorem haec carmina composuit, mira simplicitate animique candore eximio:

Pastor ad exemplum, Pruneti in dulcibus arvis

Sufficit tenero pascua lacta grigi.

Rector ad exemplum, fingenda pube peritus,

Florere hanc studiis, hanc fieri attolere,

Se duce, virtutis docuit: laus inde superstes,

Famaque Pompilium non peritura manet.

Quid excogitari dulcius, quid et dictu rapidius, quam carmen, quod in honorem Patri Pennae meo erexit? Petrus Penna, curio sanctissimae exempli fuerat, admirabili pectoris simplicitate, multorumque recte factorum memoria clarus. Eam sic Noster laudat:

Fortunate senex, dulcis dum vixi mater,

Te candore animi, te pietate, fide,

Aequabat nemo, laetis in rebus, in arvis

Delictum populi, Tu, bone Pastor, eras!

Haec atque multa ex compluribus quae pariter, arrepta considerata, componebat, a communi plebe ad nos cantantur, atque adhuc doctorum studio atque usque usurpantur. Quae vulgo canuntur admirantur, ut saepius inter se familiares per ludum memorabant, etiam nunc leguntur; cetera nobis actus invidit, ad potius dicam, ipsa auctoris modestia.

Obiter memorabo anno millesimo octingentesimo tertio et quinquagesimo, a Pio IX P. M. omnium laetitia Nostrum inter Patres Cardinales adnumeratum fuisse. Quod iamdiu ipse Leopoldus Belgarum Rex, ut aliquod esset suae admirationis testimonium ei proficiscenti praenuntiaverat, quodque universi auspiciari consueverant, compositis tandem in Urbe rebus, plaudentibus omnibus, perfectum est. Incredibile dictu est, quo gaudio, quibus populi solemnitatibus, rem acciperint Perusini, quorum animi erga Parentem in immensum creverant, quod vir singulari virtute ac pietate praeditus, tot esset honoribus decoratus.

Ipsae enim per triginta et amplius annos antiqua fide atque vitae integritate ita se omnibus probaverat omniumque ad se benevolentiam devinxerat, ut nihil ei quod ad res suas spectaret confidentius abderent, vel pleraeque civium controversiae ad eius arbitrium componerentur. Nupturis puellulas pauperioribus eius consilio erant publice dotes assignatae. In urbe receptam puellis aperuit inopia laborantibus, ut magisterio virginum Deo dicatarum, christianis moribus instituerebantur.

(Ad proximum numerum).

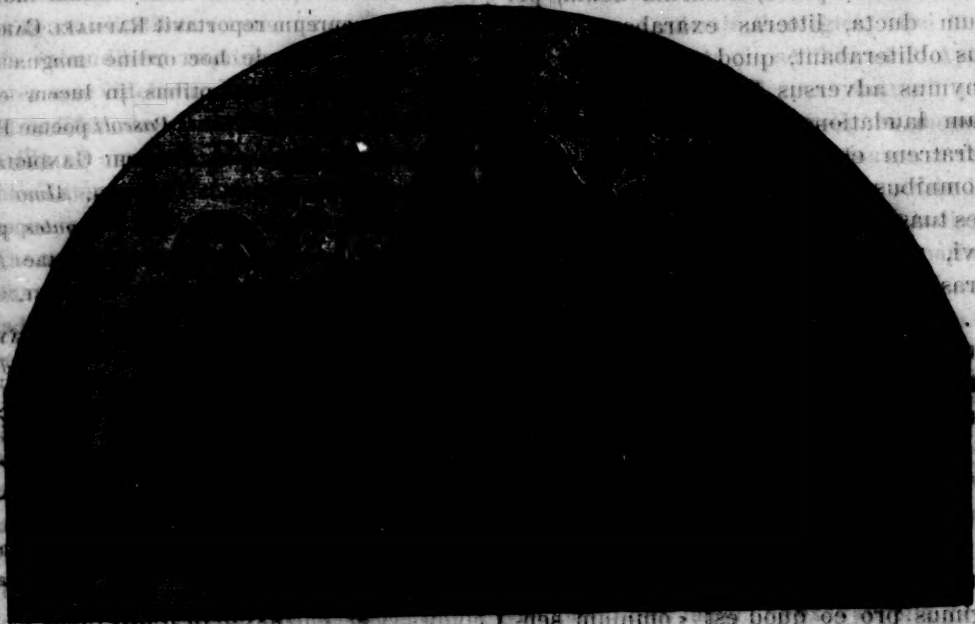
SUBALPINUS.

Germanicorum in mente informatas longe aliter atque Italorum, ac generatim singulorum populorum esse, quorum quisque habet suos, quas sequi eum oporteat qui omne apud cives suos ferre punctum expectat; id unum contendo, artem eam in sacris esse necesse, quae ex intimo religionis sensu genita, per animorum elevationem ad Deum educata atque confirmata, ad templum

schola, rigiditate sua nondum aperire valuit, potuerunt quidem Angelicus Fesulanus eiusque discipuli animorum delectationi quondam praebere, — eum hac, inquam, sacra arte religiosi cultus nostri res omnis harmonice informata, religiosae fidei sublimi, ut nostra est, reaper inserviet; divinisque Gregorianis concentibus, quorum nunc suavitatem pulcritudinemque percipere coepimus.

Monumentum ipsum quod in crypta Casinensi. (Beuronensis schola specimen).

mae apta, potillatam suam, puram, severam, hieraticam formam imponat, cum arcana illa liturgiae nostrae utriusque ecclesiastici cantus gravitate apprime concordet; praecipue autem cum prece nostra, nostraque fide.

Cum huiusmodi sacra arte, — cuius intimam compositionem si universorum intellectui Beuronensis

tamquam naturali socio adnotata, maxilla nobis praestent, erit, ut spiritum ex terrae angustis liberatum, et sublimem ad caelum tollamus, in Deo nos colligentes, salumque in aeternae pacis spe recreantes, ad quam sacra haec ars una cum illo cantu placida, blande invitat.

I. F.

CRYPTA VENERANDA

QUAE IN MONTE CASINO

BEATISSIMI BENEDICTI

MONACHORUM CONDITORIS AC PATRIS LEGUMPERI

OSSA

A SACCULIS SERVAT

REPULSIS INSTAURATA ET EXORNATA.

CRYPTA QUAE IN URBE NURSIA

EUDEM CARLITIS BEATI INCUNABULA REFERT

RECENTIUS OPERIBUS

PARI MAGNIFICENTIA ET PIENTIA

INSTAURATUR ET IPSA, AC DECOMATUR.

ANNO CHR. MCMXIII.

CARMEN

BENEDICTUS QUI CIVIS IN NOMINE DOMINI.
(MATTH. 23.)

Quidem portendat, nostris quod cernimus ora,
Pugnam patri cultus, et pignus amoris?
Quam nunc et insigni prorsus fulgore nilescat
Crypta Patri sacra quae Benedicti continet ossa,

Ipsum et cunae, quae Albris Nursia tenet.

Pulchre detur, miro splendore refulgent.

Annus novus nobis saeculorum nunciat ordo,

Ut demittatur caelo Benedictus ab alto,

Vivat ut Ausonias pollentes artibus urbes

Omnigenis, cives largis opibusque potantes?

Ferrea si mundum aetate, Te nascente, premebat,

Sterneret ut passim divas caligine terras,

Sol velut exoritur noctem depellit et umbras,

Italiae tu barbariem, Benedicte, fugas.

Arma Tibi pietas dedit et sapientia lumen;

Quin, Phoebo pastor, tu blanda voce pascis

Demulces cordibus hominum rigiditatem corda

Quis negat heu! olim nunc incubantes tenebras

Gentibus excultas, animos mareque protervos?

Hanc tu barbariem procul, o BENEDICTE, repelle,

Quae Italiae urbibus exitium parat, atque ruinas:

Unde Tibi grati rursum plaudemus, et arma

Iam Tibi sacrales merito cingamus honore

Albintimili.

CALLISTUS AMALBERTI.

quae non modo ex Urbe, sed ex tota ferme Italia alumni confluent, rite, inspectante Sede Apostolica, ad sacra instituendi.

Ac primum omnium, quum ex relationibus Nobis factis et ex peritorum consultatione cognovimus sedes, quas Seminarium Romanum una cum Pio ad Sancti Apollinaris inhabitat, necessitatibus pares non esse, etque carere commoditatibus rerum, quae ad tuendam adolescentium valetudinem requiruntur, de nova sede comparanda res esse videbatur. Ergo quum cogitarem de idoneo ad aedificandum loco, menti Nobis occurrit antiquissima illa ac omnium celeberrima schola, quae in Patriarchio Lateranensi primitus instituta et dein aetate firmiusque constabilita, sanctorum ferme seminarium fuit ac tot tantosque Dei sacerdotes per saecula Ecclesiae donavit; quam ob rem in solo privato Sedis Apostolicae ad Archibasilicam Lateranensem ampliore commodioreque domum seminario Nostro a fundamenti excitari iussimus, non sine spe vetustas Cleri Romani glorias, Deo favente, revocandi.

Hisce autem aedibus ingenti molitione exstructis, quae esse videbatur efficere, ut ipsum seminarium Romanum et alia, quae diximus, pro Italis clericis urbana seminaria et collegia mutatis temporum conditionibus iam aptius congruerent.

Quare nonnullos S. R. E. Cardinales in consilium adhibuimus, qui omnia diligenter considerarent, ac Nobis quae sibi visa essent opportuniore proponerent. Itaque ipsorum Nos consulto atque ex matura deliberatione Nostra haec statuimus et iubemus:

I. — Seminarium Romanum duplex esto, minus et maius;

II. — Seminarium minus eos habeat alumnos, qui studiis litterarum in *gymnasio* dent operam; idem locum etiamque seminarii Vaticani occupet. — Ita seminarium aetate memoriae Pontifice maximo Urbano VIII in aedem venerandae S. Petri Basilicae erectum atque ab aliis decessoribus Nostri munifice amplificatum, nunc, salvo eius fine naturaque incolunt, seminarii Romani honorem nanciscitur;

III. — Seminarium maius alumnos philosophiae ac theologiae studia deditos complectatur; sedem vero in novis apud Archibasilicam Lateranensem aedibus habeat;

IV. — In aedes easdem seminarium Pium, a decore Nostro sanctae memoriae Pio IX conditum, transferimus, salvis pariter, quod ad finem eius naturaeque pertinet, legibus conditoris;

V. — Ibidem ait SS. Ambrosii et Caroli collegium, quod Seminario Romano adiungimus;

VI. — In collegium Leonianum posthac ne recipiant nisi sacerdotio iam initiati, qui, studiorum et amplioris eruditionis causa, sui quisque Episcopi per aliam Romam se contulerint;

VII. — Facultates philosophiae ac theologiae, ut in seminario Romano sunt a Pontificibus maximis consti-

tutae, ita in seminario maiori ad Lateranum perseverent;

VIII. — Facultas vero disciplinae iuris, quae item in Seminario Romano usque adhuc fuit, iam nunc cum suis alumniis apud collegium Leonianum sit: ea tamen a seminario Romano avulsa ne habeatur, sed semper in ipsius seminarii scholis numeretur;

IX. — Academia theologica, olim in magno lyceo *Sapientiae* instituta, in aedibus ad S. Apollinaris, quas Consistoriali decreto diei xxv Ianuarii mcmxi pio operi cessimus pridem erecto in religiosa domo a SSma. Trinitate penes Curiam Innocentianam, perpetuo maneat;

X. — Legitimo studiorum curriculo in Urbe ad sacerdotum tendere iam nemini ex Italia liceat, nisi vel in Lateranensi vel in Vaticano seminario commoretur. Hac tamen lege ne il teneantur, qui ad Evangelium infidelibus praedicandum sese in propriis Urbis collegiis parare velint; neu quibus in collegio Capranicensi, ex primigenio eius instituto, locus pateat.

Quod reliquum est, de hac exsequenda Constitutione Nostra peculiare praescriptiones mox edituri sumus; quas quidem sancte inviolateque, ut ea quae his litteris constituimus, ab omnibus servari volumus.

Iam vero divitem in misericordia Deum imploramus, ut super hanc domum, quam quasi alteram Patriarchium magnis impendiis excitavimus, oculi Eius aperti sint die ac nocte; opus a Nobis singulari studio ad Eius gloriam pro animarum salute susceptum, perficiat Ipse et confirmet; alumniisque sacri ordinis, Apostolorum principum et utriusque Ioannis patrocinio commendatis, b. alignus adsit, ut sacerdotes evadant integrae fidei, actuosae caritatis, probe doctrinis exculsi, solide humilitate constituti, quales Ecclesia sancta omnibus sibi precibus et votis exposcit.

Haec autem statuimus et sancimus, decernentes has Nostras litteras firmas et efficaces esse ac fore, contrariis quibuscumque, etiam peculiari mentione dignis, non obstantibus.

Datum Romae apud S. Petrum die xxix Iunii, natali SS. Apostolorum Petri et Pauli, anno Incarnationis Dominicae mcmxiii, Pontificatus Nostri decimo.

A. CARD. AGLIARDI

S. R. E. Cancellarius.

C. CARD. DE LAI

Secretarius S. C. Consistorialis.

EX SACRIS CONGREGATIONIBUS ROMANIS

SENTENTIAE NOVISSIMAE SELECTAE

Ex Congregatione Consistoriali.

Dubia circa iuramentum antimodernisticum.

Ordinarius Verapolitanus ad oras Malabaricas in Asia, ad S. Congregationem Consistorialem dubia quae sequuntur proposuit circa iuramentum antimodernisticum, nempe:

ma cum praedictis iam evulgatis, non solum ad modum appendicis, sed suis locis respective adiungendas et inserendas censuerit; interim praehabito specialis Commissionis liturgicae suffragio, has mutationes, Breviarium tantum respicientes, distincte et ordinate dispositas ab eis collectas, sanctissimi Domini Nostri Pii Papae X supremas sanctioni demissae subiecit. Sanctitas Patris Suae, referente Cardinale S. Rituum Congregationis Praefecto, easdem mutationes, prout in novo exant prototypo, ratas habere et adprobare dignata est, demum mandavit, ut ipsae, in futuris Breviarii Romani editionibus suis respectivis locis aptatae, rite inserantur. Attamen eadem Sanctitas Sua benigna indulgit, si Breviarii Romani editiones huc usque impressae alias acquiri et adhiberi licite valeant; dummodo eas observent normas pro Horia canonica persolventes in Constitutione *Divino afflatu*, aliisque Apostolicis fidei dispositionibus praescriptas. — Pat. d. x. m. Junii mcmxiii.

Ex Pontificia Commissione de Re Biblica.

I.

De auctore, de tempore compositionis et de historia veritate libri Actuum Apostolorum.

Propositis sequentibus dubiis Pontificia Commissio de Re Biblica ita respondendum decrevit:

I. — Utrum perspecta potissimum Ecclesiae universae traditione magis ad primarios ecclesiasticos scriptores emergente, attentisque internal rationibus libri Actuum sive in se, sive in sua ad tertium Evangelium relatione considerati, et praesertim mutua utriusque prologi affinitate et connexione (*Luc. I, 1-4; Act. I, 1-2*), ut certum tenendum sit volumen, quod titulus Actus Apostolorum praenotatur, Lucam evangelistam habere auctorem? — *Resp. Affirmative.*

II. — Utrum articulis rationibus, desumptis tum ex lingua et style, tum ex enarrandi modo, tum ex unitate scopi et doctrinae, demonstrari possit librum Actuum Apostolorum uni sumtaxat auctori tribui debere; et quidem eam recentiorum scriptorum sententiam, quae tenet Lucam non esse libri auctorem unicum, sed divites eas agnoscendos eiusdem libri auctores, quovis fundamento esse destitutam? — *Resp. Affirmative ad utramque partem.*

III. — Utrum, in specie, pericopae in Actis conpositae, in quibus, abrupto usu tertiae personae, inducitur prima pluralis (*Wesely*), unitatem compositionis et authenticitatem infirmant, vel potius historice et philologicae consideratae eam confirmare dicendae sint? — *Resp. Negative ad primam partem, Affirmative ad secundam.*

IV. — Utrum, ex eo quod liber ipse, vix mentione facit necnon primae romanae Pauli captivitatis, abrupte clauditur, inferri liceat auctorem volumen alterum de primae captivitatis, aut conscribere intendisse, ac praeterea tempus compositionis libri Actuum longe possit

post eandem captivitatem differri; vel potius iure et merito retinendum sit, Lucam sub finem primae captivitatis romanae apostoli Pauli librum absolvisse? — *Resp. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.*

V. — Utrum, si simul considerentur tum frequentes ac facile commercium quod procul debito habuit Lucas cum primis et praecipuis ecclesiae Palaestiniensis fundatoribus nec non cum Paulo gentium Apostolo, cuius et in evangelica praedicatione adiutor et in itineribus comes fuit; tum solita eius industria et diligentia in exquirendis testibus rebusque suis oculis observandis; tum denique plerumque evidens et mirabilis consensus libri Actuum cum ipsis Pauli epistolis et cum ceteris prioribus historiae monumentis; certo teneri debeat, Lucam fontes omni fide dignos praesens habuisse, eosque accurate, probe et fideliter adhibuisse; adeo ut plenam auctoritatem historicam sibi iure vindicet? — *Resp. Affirmative.*

VI. — Utrum difficultates quae pariter obici solent tum ex factis supernaturalibus a Luca narratis; tum ex relatione quorundam sermonum, qui, cum sint compendiosae traditi, censentur conficti et circumstantiis adaptati; tum ex nonnullis locis ab historia sive profana sive biblica apparenter saltem dissentientibus; tum demum ex narrationibus quibusdam, quae sive cum ipso Actuum auctore sive cum aliis auctoribus, secum pugnare videntur; tales sint: ut auctoritatem Actuum historicam in dubium revocare vel saltem aliquo modo minuire possint? — *Resp. Negative.*

II.

De auctore, de integritate et de compositionis tempore epistolarum pastoralium Pauli Apostoli.

Propositis pariter sequentibus dubiis Pontificia Commissio de Re Biblica ita respondendum decrevit:

I. — Utrum praesens oculis habita Ecclesiae traditione inde a primordiis universaliter firmiterque perseverante, prout multimodis ecclesiastica monumenta vetusta testantur, teneri certe debeat epistolas quae pastorales dicuntur, nempe ad Timotheum utrumque et aliam ad Titum, non obstante quorundam haeticorum auctu, qui eas, atque suo dogmati contrarias, de numero peninarum epistolarum, nulla reddita causa, eraserunt, ab ipso apostolo Paulo fuisse conscriptas et inter genuinas et canonicas perpetuo recensitas? — *Resp. Affirmative.*

II. — Utrum hypothesis sive dicta fragmentaria, a quibusdam recentioribus criticis inventa et varie proposita, qui, nulla cotarequiva probabili ratione, immo inter se pugnantes, contendunt epistolas pastorales posteriori tempore ex fragmentis epistolarum sive ex epistolis paulinis deperditis ab ignotis auctoribus falsas contextas et notabiliter auctas, perspicuo et firmissimo traditionis testimonio aliquod vel leve praesudicium inferre possint? — *Resp. Negative.*

III. — Utrum difficultates quae multifariam obic

1. — An Ordinarius in casu concedere possit sacerdotibus extradiocesani latini ritus, a suis Ordinariis pro sua respectiva dioecesi iam adprobatis, facultatem adhibendi confessiones sive pro una alterave vice sive aliquod plus minusve longum temporis spatium, quin caput ab eis deinde excipere iustitiam praescriptum in Motu Proprio *Sacrorum Antistitum* contra modernis erroribus. — *Resp.* Affirmative.

2. — An idem possit Ordinarius, si agatur de sacerdotibus ritus syriacobarbari, qui, etiam in sua respectiva dioecesi fuerint ad confessiones; nunquam tamen iustitiam praescribunt. — *Resp.* Si agatur de confessione concedenda per modum actus transeuntis, affirmative; aliter, negative.

3. — An idem possit Ordinarius, si agatur de confessione concedenda per modum actus transeuntis, affirmative; aliter, negative.

4. — An idem possit Ordinarius, si agatur de confessione concedenda per modum actus transeuntis, affirmative; aliter, negative.

5. — An idem possit Ordinarius, si agatur de confessione concedenda per modum actus transeuntis, affirmative; aliter, negative.

Const. Apostolicae *Fedis*, quo contra usurpantes aut sequestrantes bona ecclesiastica poenae statutae sunt. — Dat. d. xiv mens. Iunii mcmxiii.

Ex Congregatione S. Officii (Sect. de Indulgentiis).

Dubia circa ss. numismata scapularibus sufficienda.

I. — Utrum sacerdos pollens facultate scapularis imponendi, possit unico signo crucis pro unoquoque scapulari benedicere publice omnia ss. numismata quae habent fideles in ecclesia vel in quodam conventu, quin haec numismata videantur, nec in individuo cognoscantur? — *Resp.* Affirmative.

II. — Utrum benedictio impertiri possit ss. numismatibus pro personis iam non adscriptis scapularibus per impositionem, sed postea vel serius adscribendis; quae numismata gauderent favoribus scapularium, tempore quo personae erant adscriptae per regularem impositionem? — *Resp.* Affirmative ad primam partem; negative ad secundam.

III. — Utrum benedici possint numismata multa, quae distribuenda sunt quibuscumque personis, quarum aliae iam scapularibus adscriptae sunt, et aliae non adscriptae; et in hoc casu, numismata, saltem personis iam scapularibus adscriptis data, eruntne benedicta? — *Resp.* Provisum in II.

(Ex decr. d. v mens. Iunii mcmxiii).

Decretum seu Declaratio circa pia obiecta a Summo Pontifice benedicta.

SSmus. D. Pius div. prov. Pp. X, in audientia r. p. d. Adseessori supremae Congregationis sancti Officii impertita d. xii mens. Iunii mcmxiii, benigne declarare dignatus est, Indulgentias, quas Ipse solet adnectere crucibus, crucifixis, rosariis, coronis, ss. numismatibus et parvis statuis, sibi a fidelibus porrectis, illas tantummodo esse intelligendas, quae in alencho, a S. C. Indulgentiarum d. xxviii mens. Augusti mcmxiii edito, recensentur quaeque apostolicae nuncupantur; nisi expressis verbis significet, alias insuper velle adnectere, v. gr., S. Birgittae, vel Crucigerorum, specificis ac nominatione eas designando.

Ex Congregatione Rituum.

Decretum de mutationibus in Breviario Romano faciendis ad normam Constitutionis Apostolicae « Divino afflatu ».

Per decretum S. Rituum Congregationis Urbis et Orbis d. xiii mens. Ianuarii mcmxii iniunctum fuit ut Breviaris et Missalibus Romanis iam editis et apud typographos adhuc existentibus adhaeretur fasciculus, iuxta prototypum vaticanum adprobatus, cui titulus: « Mutationes in Breviario et Missali Romano faciendae », etc., ne utriusque textus liturgici exemplaris iam impressa inutilia evaderent. Quum vero sacra eadem Congregatio ceteras omnes mutationes, ad normam Constitutionis Apostolicae *Divino afflatu* et Decretorum, tum Breviarium tum Missale Romanum concernentes

In Gallia leges de militiae ordine atque vectigalium renovando, post longam acremque disputationem, tandem iuxta administrorum consilium ratae habitae.

In Germania Heeringen dynastae, bellicae rei administro, Von Falkenhain, copiarum dux, successus.

In Hungaria Beothy, commerciorum praefecto a maiore sponte recedenti, Harkany substitutus.

In Italia Leonardi Cattolica, praetori navali, navallum rerum gubernationem dimittenti, Henricus Nillo propraetor successit.

PER ORBEM

Dia I mens, Iulii MCMXIII Italiae rex et regina ad Kiel et Stoccolmam proficiscuntur, Germanorum Caesarum et Suetiorum regem visitaturi.

— d. II octoginta et tres annos natus Aquis Allobrogum moritur Victorius Henricus de Rochefort Lucat, notissimus ille et acer sive in diariis sive in publico Gallorum coetu legibus ferendis disputator.

Incendia dolo, uti creditur, facta ingentibusque cum damnis nunciantur Neo Eboraco, Vindobona et ex vico Stamboul Constantinopolitanae civitatis.

— d. V Petropoli incendium aliud diversorium comburit cum hospitibus omnibus, qui centum ac quinquaginta fuisse dicuntur!

— d. XII Chatenay Robinson ad oppidum prope Versailles, in quodam latericio, caldarium ex imprevisto disrumpitur magna circum tum rerum tum hominum ruina, quorum septem necantur, ac decem gravia vulnera patiuntur.

— d. XIII Montisvidei in urbe vita fungitur Petrus Ramurez, iuris peritus in latina America valde celebratus.

— d. XIV Berolini obit Gastonius De-la-Touche pictor, «novi Watteau» ex peritia sua cognomine ornatus.

— d. XV Dresdae nosocomium flammarum late preda fit, quum tamen aegrotos omnes in tutum proferre conferre licuerit.

— d. XVI in Siculorum castro Termini sulfuris fides incenditur; cunicularii circiter triginta spiritali interclauso exstinguuntur.

— d. XVIII Leith in Anglia opifices ad sarcinas levandas ex conducto ab opere recedunt, tumultusque excitant, quos manu militari sedare oportet.

— d. XX per Wurtembergensem regionem omnem terrae motus fuit non sine aedificiorum iactura.

— d. XXIII Ubach, Hungariae in oppido, in carbonis quadam fodina, putei recens effossi ex imprevisto delabuntur, cunicularios quindecim in ruinis sepelientes.

— d. XXV incendium, foeda tempestate furiente exortum, Posalides, Hispanicum oppidum, omne solo aequat.

— d. XXVII curruum series vapore actorum Copenaghen, ex Daniae urbe capite, Esbjerg recta petens, ad Bramminge stationem ferreis axibus exit atque subvertitur, viatoribus viginti mortem afferens.

— d. XXVIII ex Belgica atrae procellae nunciantur.

— d. XXX Barcinone et per Catalauniam omnem textores, civili perturbationi studentes, seditiosam ex officinis desertionem late comparare dicuntur.

AENIGMATA

I.

Ut ferar excelsus discendo e vertice summo,
Unde ego conturbo murmur ab ore fluens.
Me cupit aequoreum numen; causa inde refulget,
Quae lato in regno dei mihi saepe lare.
Una cavernoso multum quae pectore turget,
Horrendis lymphis comprimit atra sinum,
Cui geminum circumdando latus; bino ordine cingo,
Et stimulos addo, currat ut illa celer.
Turba virum numerosa nimis sua corpora curvat;
Flectentem video corpora saepe mihi.
Deposito primum, capitis de vertice, crine,
Artus inde suos aptius illa movet.
Deservire mihi communi dicitur ore,
Non leve plebeiae dedecus esse domus.
Et tamen illucet veteri mihi sanguine nomen
Conspicuum, quando condita Roma fuit.

A. EPIRO.

II. (valgo REBUS):

> serinus
< vs q v

Ex sociis, qui utriusque aenigmatum interpretatio- nem ad Doctorem IOSEPHUM FORNARI, Commentarii moderatorum (Roma, via del Governo Vecchio, 96) miserint intra menses duos, unus, sortitus, gratis opus accipiet, cui titulus:

THOMAE VALLAURI
HISTORIA CRITICA LITTERARUM LATINARUM

Aenigmata an. XVI, n. V proposita his respondent:

I) Fides; I) Fucus.

Ea rite soluta miserunt:

Petrus Tergestinus. — Raim. Silva, Londino. — Iac. Costa, Dumio.
— Lad. Thyssen, Dresda. — Horn. Forgeot, Nicosa ad Varum. — Claudi-
us Lacensis. — Nic. Endrigi, Salisburgo. — P. Prado, Venetia. — Ant.
Masia, Tarragona. — I. Ciolli, Pavia. — F. Waver, Marianopoli. — B.
Ferraris, Augusta Taurina. — Alb. Kain, Dublino. — Cam. Elinosky, Cra-
covie. — Frid. Horwath, Vindobona. — I. Ortis, Moravia. — Arch. Ma-
gliano, Genoa. — Lad. Goux, Bituricis. — Lad. Dabols, Massilia. — Fr.
Xav. Ghien, Ostunio. — Iac. Gomez, Cassaraugusta. — F. X. M. Drepano.

Sortitus est praemium:

ARCHIMEDES MAGLIANO,

ad quem missum est opus, cui titulus:

FABULAE SELECTAE IOHANNIS LA FONTAINE

latine conversae a FR. XAV. REUSS.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus

ROMAE. — Officinae Societatis Editoriae Romanae.

SOCIETAS EDITRIX ROMANA

ROMA - Via del Tritone, 46 - ROMA

praeter **Officium nuntiorum et publicae rerum praedicationis, tum per Italiam omnem, tum apud exterarum gentes, quo facilius satisfaceret pluribus et Diurnorum suorum, et VOCIS URBIS commentarii sociis et lectoribus, requirentibus consultationes, consilia, explanationes, sollicitationes apud forenses aut civiles magistratus, aptum quoque recens instituit**

OFFICIUM CONSULTORUM ET PATROCINII,

quod eximiis iuris peritis conceditur.

Huiusmodi officii peculiare munus imprimis datum est, ea apud Curias quaslibet et publicas administrationes procurandi, quae in commodum Sacerdotum in eorumque iurium omnium tutelam cedere maxime possint, uti parochialium congruarum supplementa, cultualium expensarum solutionem, regaliū placitorum expeditionem, reddituum conversionem, potestatem hereditatum vel aliarum liberalitatum excipiendarum, docendi facultatem, etc.

PRO OMNIBUS

Diligentia in opere - Temperantia in pretio

AD ROMAM

ACTIO DRAMATICA

versibus plantinis composita et in tres actus distributa.

I. MILITES.

Male oho charulam puer dirumpito!

Tuoque socios mone ex composito.

Quia puer, cayo ne quis rescat. (1)

SCENA VI.

(Procedit sacerdos, qui velato capite et
... procedunt.)

Vocare cunctos ad concilium placuit,

Ut hinc vos oculus remedium

... ..

... ..

Gravis ... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

III. SACERDOS.

Mactanda potius!

MUTUS.

Simul componi in Comitium placuit

Vos, quia considero priores angures,

Quorum consilium deter contentia.

Noctis profectum Maxentium proxime

Ad arma in Caesarem Britanniae ingredi

Omnes (adurgentes)

Sit omen faustum proximae victoriae!

MUTUS.

Quis exultat in capitis meritis,

Timet tamen, rogat enixe augurium

Deorum, magnis vocat sacrificiis.

I. SACERDOS.

Erant mactae diis offerendae victimae.

II. SACERDOS.

Habemus inclytos infantes nobiles...

MUTUS.

Et Aniciorum puerum prae ceteris!

II. SACERDOS.

Diis nunc, socii, mactemus alacres.

III. SACERDOS.

Erit quid carius diis innocentia?

I. SACERDOS (ad pueros).

Huc ferte statim pueri vos vascula,

Incensum, taedas et olivarum ramulos.

(ad milites)

Huc ferte victimam sacratam Numini!

Indutum rite candidis et vestibus.

Sit haec Octavius! Quae purior hostia?

SCENA VII.

OCTAVIUS manu ductus a milite, velatus panno candido.

OCTAVIUS.

Quo me, scelesti, quo me vultis ducere?

MUTUS.

Veni, puer, dic... Christianis ritibus

Es initiatus? Quinimo Christianus est

Pater, materque, tota Aniciorum domus?

Aperte dic!

(Ad proximum numerum.)

L. B. FRANKLIN

(1) Eum in curiam duci et reddere eum iterum locum oblat.